

Література:

1. Александрова Н.Г. Ответственность за оставление в опасности по уголовному праву : дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук спец.: 12.00.08 «Уголовное право и криминология; Уголовно – исполнительное право» / С.И. Молчанова. – Москва, 2000. – 186 с.
2. Дрёмин В. Н. Преступность в транзитивном обществе / В. Н. Дрёмин // Актуальні проблеми держави і права, НУ «ОЮА». – Одеса : Юрид. л-ра, 2012. – Вип. 67. – С. 457-464.
3. Мыц Я.А. Оставление в опасности в уголовном праве России : дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук спец.: 12.00.08 «Уголовное право и криминология; Уголовно – исполнительное право» / С.И. Молчанова. – Ульяновск, 2007. – 208 с.
4. Чайка О.В. Юридико-психологічна характеристика злочинів, пов'язаних із ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані [Текст] : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 «Юридична психологія» / Чайка Олександра Всеволодівна ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2010. – 20 с.

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Куровська О.О.

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Сьогодні у світлі євроінтеграційних процесів Україна обрала чіткий курс на вдосконалення діяльності всіх державних органів загалом і правоохоронних органів зокрема, підвищення стандартів надання публічно-сервісних послуг. Законодавець здійснює стрімке вдосконалення правового регулювання діяльності прокуратури, судів, Національної поліції України й інших державних органів і установ. Значна увага приділена діяльності дільничних офіцерів як працівників, які безпосередньо представляють поліцію на території обслуговування та найбільш тісно налагоджують взаємодію із громадськістю на принципах партнерства й довіри. Саме рівень довіри пересічного мешканця України до діяльності поліцейського є головним і визначальним критерієм роботи Національної поліції. Сьогодні у правовій науці та практиці вказане питання набуло значного вивчення завдяки працям В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, О.О. Бандурки, О. І. Безпалової, О.В. Джафарової, М.О. Качинської, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Р.С. Мельника, В.П. Петкова, О.С. Проневича, О.В. Рябченко, В.В. Сокурєнка, О.Ю. Синявської, С.О. Шатрави й ін.

Дільничний офіцер – це посадова особа органу поліції, на яку покладено виконання завдань служби дільничних офіцерів та яку наділено повноваженнями відповідно до законодавства [3, с. 33]. Слід сказати, що саме дільничні офіцери поліції грають вирішальну роль при виявленні, розкритті та запобіганні злочинів, що вчиняються щодо осіб похилого віку. Це пов'язано із тим, що дільничні офіцери поліції є найбільш наближеними до населення, часто знайомі з великою кількістю людей з довіреної дільниці, їхні обличчя знайомі, а похилі люди схильні більше довіряти знайомим особам, ніж більш вищим інстанціям, а також не завжди мають змогу надати інформацію про вчинені щодо них правопорушення. Таким чином, тільки дільничні офіцери поліції шляхом обходів, повідомлень сусідів чи взагалі просто за високий рівень довіри з боку людей похилого віку стають єдиними особами, які здатні виявляти та боротися з правопорушеннями такого роду.

Правове регулювання діяльності дільничного офіцера поліції – це сукупність нормативно-правових актів, які регламентують діяльність дільничного у сфері запобігання правопорушенням, виявлення, припинення правопорушень, притягнення винних до адміністративної, кримінальної відповідальності, розгляду звернень громадян, а також виявлення й усунення причин та умов, що сприяють правопорушенням [4, с. 131].

Дільничний офіцер поліції є найближчою до населення ланкою поліції, проте у Законі України «Про Національну поліцію» взагалі не закріплено правового статусу такого суб'єкта. Так, у статті 13 Закону України «Про Національну поліцію» визначено загальну систему поліції. У складі поліції функціонують: 1) кримінальна поліція; 2) патрульна поліція; 3) органи досудового розслідування; 4) поліція охорони; 5) спеціальна поліція та 6) поліція особливого призначення [1]. Однак, 08.04.2016 підписано наказ Національної поліції № 296, яким затверджено штат апарату Національної поліції. Цим наказом закріплено правовий статус дільничного офіцера поліції. Зокрема діяльність служби організовує управління превенції Департаменту превентивної діяльності [3, с. 33].

У серпні 2016 року було запропоновано проект Положення про службу дільничних офіцерів поліції в структурі Національної поліції України. У ньому закріплюються основні поняття, зокрема «публічний порядок», «публічна безпека», яких наразі не існує в жодному нормативно-правовому акті, тоді як основними завданнями Національної поліції є забезпечення публічної безпеки і порядку (стаття 2 Закону України «Про Національну поліцію») [3, с. 33].

І лише 28.07.2017 Наказом Міністерства внутрішніх справ України № 650 затверджено Інструкцію з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, яка визначає завдання, напрями та особливості організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Інструкція складається з семи розділів: «Загальні положення», «Завдання, основні напрями діяльності та повноваження ДОП», «Взаємодія з населенням», «Особливості організації роботи ДОП на поліцейській дільниці», «Організація роботи ДОП з особами, які перебувають на превентивному обліку», «Управління та координація роботи ДОП в системі Національної поліції України», «Матеріально-технічне забезпечення ДОП» [2].

Цим же наказом визначено основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність дільничного офіцера поліції: Конституція України, Закони України «Про Національну поліцію», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі», «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», інші акти законодавства України, нормативно-правові акти Міністерства внутрішніх справ України [2].

Завданнями ДОП є: 1) діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства та має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності; 2) взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням й утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку; 3) виконання завдань, спрямованих на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 4) ужиття заходів для взяття на облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна робота, підтримання в актуальному стані інформаційних підсистем ЄІС МВС; 5) співпраця з групами реагування патрульної поліції щодо застосування превентивних заходів стосовно осіб, які схильні до вчинення правопорушень та/або перебувають на превентивних обліках поліції; 6) інформування чергової частини органу (підрозділу) поліції у разі отримання від населення відомостей про осіб, які мають наміри вчинити кримінальні правопорушення або їх учинили, розшукуваних злочинців, осіб, які зникли безвісти; 7) організація та контроль діяльності помічника ДОП, що полягає в плануванні роботи, наданні відповідних доручень та навчанні методики й тактиці роботи на поліцейській дільниці, перевірці якості, повноти та об'єктивності складених ним матеріалів; 8) підтримання професійного рівня шляхом навчання в системі службової підготовки та самопідготовки [2].

Основні напрями діяльності ДОП: 1) здійснення профілактичної роботи, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та інших правопорушень; 2) виявлення причин та умов, що призводять до вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, ужиття у межах компетенції заходів для їх усунення; 3) ужиття всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я, а також особам, які постраждали від торгівлі людьми; 4) здійснення контролю за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система; 5) взаємодія відповідно до законодавства у межах контрольованих прикордонних районів з дільничними інспекторами прикордонної служби щодо проведення превентивних заходів з протидії нелегальній міграції та

іншій протиправній діяльності на державному кордоні, отримання інформації про шляхи проникнення та накопичення контрабандних товарів, а також мешканців населених пунктів, розташованих поблизу державного кордону, які здійснюють незаконні операції з переміщення товарів тощо [2].

Отже, правове регулювання діяльності дільничного офіцера поліції здійснюється низкою правових актів, головним з яких є Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції. Проте відсутність норми щодо дільничних офіцерів поліції в Законі України «Про Національну поліцію» є недопустимою, тому вважаємо за доцільне внести зміни до ч. 3 ст. 13 Закону України «Про Національну поліцію», доповнити її пунктом 2-1 та викласти у наступному вигляді:

«3. У складі поліції функціонують:

- 1) кримінальна поліція;
- 2) патрульна поліція;
- 2-1) служба дільничних офіцерів поліції.
- 3) органи досудового розслідування;
- 4) поліція охорони;
- 5) спеціальна поліція;
- 6) поліція особливого призначення».

Література:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // ВВР. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379.
2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650 // Офіційний вісник України. – 2017. – № 70. – Стор. 471. – Стаття 2136. – Код акту 87093/2017.
3. Басс В.О. Адміністративно-правовий статус дільничного офіцера поліції в Україні: проблемні питання / В. О. Басс // Національна поліція Донеччини: проблеми становлення та стратегія розвитку – 2016 : Всеукр. наук.-практ. конф. (Маріуполь, 21 жовтня 2016 р.) : тези доповідей / ДВНЗ «ПДТУ», Головне упр. Нац. поліції в Донецькій області, Донецькій юридичний ін-т. – Маріуполь, 2016. – С. 32–34.
4. Ключко А. Особливості правового регулювання діяльності дільничних офіцерів поліції / Анатолій Ключко // Підприємництво, господарство і право. – 2017. – № 3. – С. 131-134.